

Sveriges första frimärken

Av Nils Westberg.

De första svenska frimärkena — skilling banco serien — utkommo den 1 juli 1855 i följande valörer:

- 3 skill. b:co grön
- 4 „ „ blå
- 6 „ „ grå
- 8 „ „ orange
- 24 „ „ röd

och följdes den 1 juli 1856 av lokalmärket

- 1 skill. b:co svart.
- (8 skill. b:co = 25 öre.)

Det är naturligt, att dessa märken tillvunnit sig stort intresse och blivit föremål för ingående studier, så långt tillgängligt material möjliggjort detta, och jag skall i det följande lämna en kortfattad översikt över de resultat man därvid kommit till.¹

Tillverkningen. Tillredningen av den för frimärkenas tryckning erforderliga materialen beredde i början svårigheter. Från en originalgravyr i stål utan valörbeteckning pressades matriser i stål, vilka försågos med valörbeteckning. Från dessa präglades kontramatriser likaledes i stål, och med den för 4 skill. b:co avsedda pressades försöksvis klichéer i mässing, varmed provtryckningar utfördes. Resultatet blev emellertid icke tillfredsställande.

En ny originalgravyr med något finare guillochering utan valörbeteckning tillverkades, med denna präglades matriser i stål, vilka försågos med valörbeteckning. För att bättre få fram det fina bottentrycket övergick man för kontramatriskerna till ett mjukare material nämligen koppar. För varje valör pressades en kontramatrix i tämligen tunn kopparplåt, kanterna böjdes upp, så att en skål med lämpligt djup bildades, och för att ge denna erforderlig stadga för prägling av klichéerna infälldes den i en passande fördjupning i ett stålämne.

För att icke skada kontramatriskerna måste man för klichéerna använda ett ännu mjukare material nämligen bly. Sannolikt klipptes klichéämnena i lämplig storlek ur en blyplåt av några mm tjocklek

¹ Litteraturförteckning efter artikeln.

och präglades sedan i de nämnda kontramatriserna. De tunna klichéerna fastsattes på i passande format gjutna blytärningar, och 100 st sådana klichéer sammanställdes 10×10 st till en tryckplåt. Sannolikt skedde tryckningen med 2 sådana plåtar samtidigt.

På grund av det mjuka materialet i klichéerna blevo dessa lätt skadade. Defekter i trycket äro talrika och förekomma redan i de första tryckupplagorna. Då en retouchering av en skadad blykliché i regel icke kunde komma i fråga, blev man nödsakad att utbyta skadade klichéer. Tryckplåtarnas sammansättning har därför växlat, vilket har till följd, att den vid många andra länders frimärken vanliga plåtningen ej är möjlig vid skill. b:co märkena.

Det kan likväl nämnas, att en sammanställning till helt ark gjorts av en 4 skill. b:co plåt, som använts för färgprov till den efter skill. b:co märkena följande frimärksemissionen (vapentyp med öresvalörer 1858). Denna sammanställning motsvarar sålunda det skick, vari ifrågasvarande plåt befann sig vid tryckningsperiodens slut.

För det svarta 1 skill. b:co märket, som var avsett för lokalpost och kom ut 1 år senare den 1. 7. 1856, har man sannolikt gått till väga på liknande sätt vid tryckplåtarnas framställning. Emellertid finnes i postmuseum två tryckplåtar med på galvanisk väg förkoppnad yta. Det synes likväl troligt, att dessa plåtar icke från början kommit till stånd, utan kanske 1858 eller något senare. De för nästa frimärksemission 1858 framställda plåtarna ha behandlats på detta sätt.¹

Tryckningen. De första frimärkena tillverkades av greve P. A. Sparre enligt kontrakt med Generalpoststyrelsen av den 12 april 1855. Härvid tillgick det så, att Generalpoststyrelsen först lämnade en rekvisition å önskat antal frimärken av olika valörer jämte ett tillräckligt antal pappersark, varvid man räknade i helark avsedda för 200 frimärken. Frimärkena skulle levereras i fullt färdigt skick, perforerade och gummerade, och när leveransen var färdig, uppsattes häröver ett reversal, vari redovisades antalet godkända frimärksark av olika slag ävensom kasserade ark, vilka skulle brännas.

Maskinerna och apparaterna för framställning av frimärkena skulle tillhandahållas av greve Sparre, men Generalpoststyrelsen skulle ha rättighet att inlösa dem, vilket också skedde i början av 1858.

När greve Sparre i början av 1857 lämnade Sverige, utsågs auditör Georg Scheutz att såsom hans ombud sköta frimärkstryckningen.

¹ Dessa äro märkta "Electrotyped by J. Leighton, 4 Red Lion Square, London.

Dennes bristande insikter i facket göra sig märkbara i en del av de under år 1857 levererade frimärksupplagorna.

Skill. b:co märkena äro utförda i boktryck.

Papperet. Detta tillverkades vid Riksbankens pappersbruk i Tumba. Det var handgjort, rent lumpapper och levererades i helark för 200 märken, avsedda att delas i halvark, varvid dessa i hörnen skulle vara försedda med vattenmärken enligt bild 1.

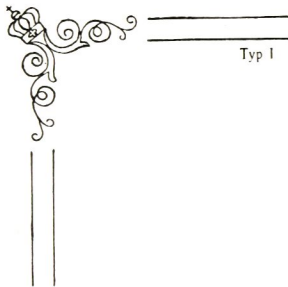

Bild 1.

Den första leveransen av frimärkspapper ägde rum den 30 mars 1855 och omfattade 20.100 helark. Härav utlämnades för de första frimärksupplagorna 8.100 helark till frimärkstryckeriet.

Detta papper var tunt (0,05—0,06 mm) och lämnade åtskilligt övrigt att önska i fråga om glättning och fasthet. För att avhjälpa det förstnämnda felet återsändes resterande 12.000 helark till pappersbruket för glättning. Dessutom beställdes prov på papper av större fasthet, och den 11 juli 1855 levererades ett provparti om 450 helark, vilka kommo till användning för en tryckupplaga av 4 skill. b:co märken, som levererades den 2. 8. 1855 och efter kassation av odugliga ark utgjorde 86.000 st. Detta provpapper visade sig mera tillfredsställande och har fått benämningen medeltjockt papper (0,06—0,09 mm).

Hela det ursprungligen levererade partiet tunt papper förbrukades emellertid för frimärkstrycket, men sedan övergick man till det medeltjocka.

Då det är noga känt, huru de båda papperssorterna blivit använda för de olika tryckupplagorna, har det ansetts lämpligt att vid skill. b:co märkena skilja på tunt och medeltjockt papper, varigenom klassificeringen av märkena underlättats.

Eftersom papperet var handgjort, varierar tjockleken något, och man kan finna även tjockare papper än 0,09 mm, men det är sällsynt.

Gummi. Detta skulle vara rent gummi arabicum, men synes ha varit av dålig beskaffenhet och med tiden till största delen ha försvunnit. Vanligen förekomma skill. b:co märkena i obegagnat skick utan gummi.

Under en period av auditör Scheutz tillverkning synes ett stärkelseklistret eller liknande ha kommit till användning. Härav härrör den ibland förekommande strimmigheten, som sålunda icke ligger i papperet.

Perforeringen. Denna skedde med en av greve Sparre uppfunnen maskin, som perforerade alla hålen i arket på en gång och lämnade 14 tänder på en längd av 2 cm — på märkena 15 tänder horisontalt och 17 vertikalt.

I tandningsmaskinen inlades 5 ark åt gången. Ibland blev tandningen något bristfällig, på grund av att nålarna icke fullständigt trängde igenom alla arken eller att nålarna slitits. Otandade exemplar äro kända av 6 och 8 skill. b:co märkena, vid de senare kan man likväl se spår av nålarna.

Färger. För framställningen av skill. b:co märkena kommo endast mineralfärger till användning, men dessa ha till kvalitet och sammansättning växlat betydligt. Kännedomen om färgstoffernas kemiska egenskaper och hållbarhet var på den tiden ej så utbredd som senare, och därför uppstodo en mängd nyanser, som emellertid givit ökat intresse att studera dessa märken. De ha också i förening med studiet av avstämplingarna gjort det möjligt att i viss mån bestämma sambandet mellan nyanser och tryckupplagor.

När man företar en uppdelning av nyanserna, uppstår den svåra frågan, huru långt man härvid bör gå. Detta blir en omdömessak. Hos somliga personer är sinnet för färgskiftningar mera utvecklat än hos andra. Som allmän regel torde man likväl få säga, att uppdelningen ej bör drivas längre, än att samlarna kunna följa den med de vanliga hjälpmedlen — förstoringsglas och eventuellt kvartslampa — och utan mera vetenskapliga medel. Efter denna princip är uppdelningen företagen i den av Sveriges Filatelistförening år 1946 utgivna handboken, och jag kommer i denna framställning att följa densamma.

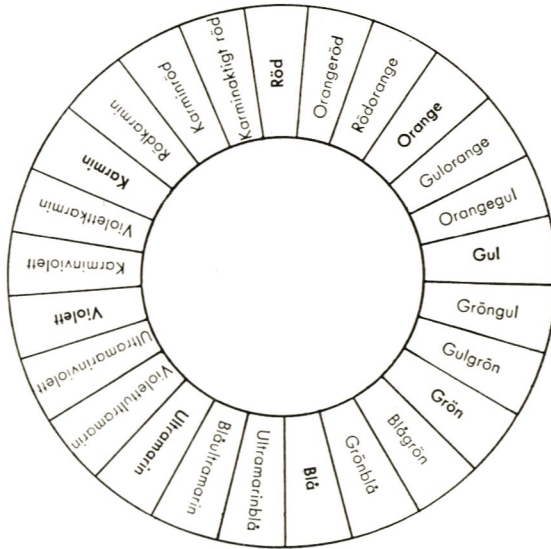

Bild 2.

En annan svårighet består i att finna tillräckligt betecknande benämningar för dessa nyanser. Det i nämnda handbok tillämpade systemet åskådliggöres bäst av ovanstående diagram bild 2.

Mellanfärger anges med beteckningen -aktigt t. ex. grön, blåaktigt grön, blågrön, grönbå och grönaaktigt blå. Den sist nämnda färgen är alltid huvudkomponenten.

Vidare anges i handboken färgens mättningsgrad i enlighet med den Oswaldska gråskalan med siffrorna 10—1 exempelvis:

- 10—9 mörkblå
- 8—7 djupblå, högblå
- 6—5 blå
- 4—2 ljusblå, blekblå

Nytryck. Då skill. b:co märkena den 1. 7. 1858 ersattes med nya märken i öresvalörer, förefunnos ännu stora restupplagor, men de blevo till största delen uppbrända, då man ej kunde förutse något framtida behov. Emellertid inkommo under slutet av 1850-talet och under 1860-talet så många rekvisitioner av skill. b:co märken, bland annat från utländska postförvaltningar, att Generalpoststyrelsen såg sig föranlåten att föranstalta om nytryckning av skill. b:co märken. Sådan skedde

1868 av alla valörer 2 ggr, 1871 av 3 skill. b:co och svarta lokalmärket och 1885 av alla valörer.

Eftersom de för frimärkstryckningen använde klichéerna icke längre funnos i behåll, blev man nödsakad, att med användande av de tidigare nämnda kontramatriserna präglade nya klichéer. För varje valör gjordes

Bild 3. Nytryck av 3 skill. banco, 1868.

9 klichéer, vilka sammanställdes i 3 rader med 3 i varje rad, så att vid tryckningen ark om 9 märken erhöles.

Vid pressningen av blyklichéerna ha små olikheter uppstått, som göra det möjligt att placera in undertyperna på sina platser i arken. Nytrycksklichéerna uppvisa i allmänhet också små olikheter gent emot originalklichéerna, ehuru de härstamma från samma kontramatris. En närmare kännedom om dessa avvikelser är därför värdefull för att skilja nytrycken från originalen.¹ I övrigt tjäna också färgnyanserna

¹ En närmare beskrivning av dessa olikheter finnes i Meddelande från Postmuseum nr 12 eller i "Skill. b:co märken" av Hugo Olsson och F. Benzinger.

detta ändamål liksom även till att skilja nytrycksupplagorna från varandra.

Liksom originalen äro nytrycken utförda i boktryck.

Papperet till nytrycken av 1868 och 1871 är av samma slag som för de då kurserande vapenmärkena. Det tillverkades vid Tumba pappersbruk, var handgjort lumpapper och i hörnen försett med vattenmärke av samma typ som för originalen. Man finner emellertid knappast några nytrycksark med detta vattenmärke, enär tryckplåtarna icke synas ha placerats i hörnen av de för 100 märken avsedda arken utan någonstädes utmed sidorna.

På 1868 och 1871 års nytryck finner man ibland i horisontal led ett blyertsstreck gående över tandningen. Detta har tjänat till inriktning av tryckplåten.

Tandningen skedde i samma maskin som användes för de samtidigt kurserande frimärkena och blev således 14: 14.

Till 1885 års nytryck användes samma papper som för de samtida frimärkena, men arken delades i 9 lika delar och på varje sådan trycktes de 9 märkena, varefter de små arken perforerades. Tandningen skedde med samma maskin som för de samtida frimärkena och blev sålunda 13: 13, varigenom de lätt skiljas från de tidigare nytrycken.

Vid nytryckningen 1871 av det svarta lokalmärket hade originalplåtarna kommit till rätta och nytryckningen skedde därför i ark om 100 st.

Nytrycken ägde samma giltighet för frankeringsändamål som originalmärkena och förekomma sällsynt postalt använda.

Skill. b:co märkena voro tillåtna för frankering till utgången av 1910.

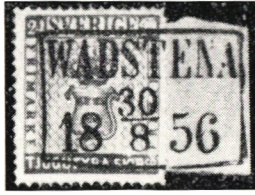
Stämplor. De för skill. b:co märkena använda ortstämplarna voro av 3 typer: 1) rund stämpel med årtalet följande cirkelbågen, använd endast å ett fåtal (12) platser, 2) rektangulär stämpel och 3) rund stämpel med årtalet i rak linje.

Andra makuleringar förekommo likväl, såsom bläckstreck, stjärnstämpel, frankostämpel och utländska stämplor från Norge, Danmark, Lübeck, Tyskland (Aus Schweden) m. m. Nedanstående visas några sådana stämplor.

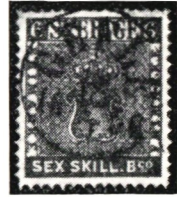
I fråga om stämplarna hänvisas till den av Sveriges Filatelistförening 1952 utgivna stämpelhandboken.

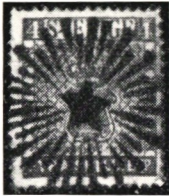
Rund stämpel
med året
följande
cirkelbågen.

Rektangulär stämpel.

Rund stämpel
med året i
rak linje.

Stjärnstämpel.

Frankostämpel.

Dansk stämpel.

Norsk stämpel.
Bild 4.

Stämpel från
Lübeck.

Bild 5.

3 Skilling-banco.

- a. ljust blåaktigt grön (4—3) 1855
- b. blåaktigt grön (6—5) 1855
- c. djupt blågrön (8—7) 1855

Av detta märke levererades 4 tryckupplagor:

12. 6	1855	225.700	st	
26. 6	1855	17.700	„	
8. 9	1855	53.800	„	alla på tunt papper
29. 12	1855	18.400	„	
			<hr/>		
		Summa	315.600	st	

Förbrukningen blev emellertid mycket mindre än beräknat, och till poststationerna utsändes härav endast 185.600 st. När skill. b:co märkena indrogos den 30. 6. 1858, återsändes ett stort antal märken och brändes. Enligt beräkningar torde endast omkring 91.000 ex. blivit försålda. Vad som tillvaratagits och blivit tillgängligt för filatelistiska ändamål torde röra sig omkring 3 % härav, dvs. ungefär 2.500—3.000 st.

De båda första upplagorna, som levererades före den 1 juli, räckte mer än väl till för alla utsändningar, och de båda senare upplagorna ha sannolikt icke kommit till användning.

De båda första nyanserna, som endast äro olika till färgstyrkan, ingå i den första tryckupplagan. Den 3:dje nyansen, som innehåller mera blått, är också känd från 1855 och i stämplat skick mycket sällsynt. Detta skulle kunna tyda på, att den tillhör den andra, jämförelsevis mycket lilla tryckupplagan.

Av 3 skill. b:co märket finns ett färgfeltryck i gul färg. Vid tryckning av en upplaga av 8 skill. b:co märket 1857 har en kliché blivit

felaktig och måst utbytas. Av misstag har man då satt in en 3 skill. b:co kliché. Ifrågavarande upplaga av 8 skill. b:co var ganska stor, 249.700 st, och att hittills endast 1 färgfeltryck upptäckts visar, att kliché-utbytet ägt rum först mot slutet av tryckningen.

Plåtfelen äro ganska talrika. Bland de mest framträdande är den s. k. dödskalletypen, där vänstra trean deformerats, så att den liknar en dödskalle (bild 6). Samtidigt finns en liten vit fläck under LL i skill. För övrigt förekomma ofullständigt tryck, brott i ramen, kort V i Sverige, defekter i de övre siffrorna och i den undre texten m. m.

Bild 6.

På grund av den ringa förbrukningen äro 3 skill. b:co märkena ganska sällsynta. Det tunna papperet har också haft till följd, att de lätt blivit skadade, varför man ofta finner dem vara reparerade.

Av ostämplade 3 skill. b:co märken är endast ett vertikalt par med hörnmarginal men inga större enheter bekant. Av stämplade äro 2 vertikala och 1 horisontal fyrstrip, 1 trestrip och några par kända.

N y t r y c k e n

1868	I	gulaktigt grön	tandning	14	ca	420	st
1868	II	blåaktigt	„	14		1 530	„
1871		ljus gulgrön	„	14		540	„
1885		ljusgrön	„	13		1 620	„

Nytrycket från 1871 förekommer postalt använt, men är ganska sällsynt.

Bild 7.

4 Skilling-banco.

Tunt papper

- a. blå (6—5) 1855
- b. ljusblå (4—3) 1855
- c. högblå (9—7) 1855

Medeltjockt papper

- d. mattblå (ultramarinaktigt) (6—5) tätt bottentryck 1855
- e. blå (6—5) 1856
- f. blå (6—5) tätt bottentryck 1856
- g. högblå (8—7) 1856
- h. ljusblå-blekblå (4—2) ofta dåligt tryck 1856
- i. grönaktigt blå (9—5) 1857
- j. gråblå (5—3) ofta suddigt tryck 1857
- k. ultramarinblå (8—5) ofta suddigt tryck 1857
- l. grönaktigt gråblå (turkos) (5—3) 1857
- m. svartaktigt gråblå (skifferfärg) (8—5) 1857
- n. mörkblå (9—5) klart tryck 1857

Av detta märke levererades följande tryckupplagor.

Tunt papper

12. 6	1855	729.700	st
26. 6	1855	74.600	„
8. 9	1855	479.400	„
29. 12	1855	651.500	„
22. 5	1856	555.100	„
			<hr/>	
		Summa	2.490.300	st

Medeltjockt papper

2. 8	1855	86.000	st	provpapper
1. 9	1856	180.000	„	
18. 9	1856	774.600	„	
6. 12	1856	375.600	„	
22. 4	1857	394.700	„	
4. 6	1857	516.100	„	grönaktigt blå ren färg
8. 9	1857	301.800	„	grönaktigt blå (turkos) blågrå
24. 10	1857	510.000	„	ultramarin, svartaktigt blågrå
28. 12	1857	972.300	„	mörkblå
8. 2	1858	11.000	„	
27. 2	1858	372.500	„	
			<u>Summa</u>	4.494.600	st
				Summa	6.984.900 st

Härav beräknas 6.579.780 st ha blivit försålda.

Av de båda första nyanserna finns det avstämplingar redan den 1. 7 resp. 2. 7 1855, och båda nyanserna ingå därför i den första tryckupplagan. Nyans c kommer något senare och är betydligt sällsyntare, varför den möjligen tillhör den andra tryckupplagan. De övriga tryckupplagorna på tunt papper ha icke givit upphov till några nya nyanser av karakteristiskt utseende.

Däremot har den första tryckupplagan på det medeltjocka provpapperet en nyans, som är ganska karakteristisk. Bottenstrycket är tätt och färgen mattblå med någon dragning åt ultramarin. Avstämplingarna gå från ung. 9. 8 1855 till februari 1856.

De båda följande tryckupplagorna torde innefatta nyanserna e—g, och de båda tryckupplagorna av den 6. 12 1856 och 22. 4 1857 utmärka sig för svag färg, dåligt tryck och i många fall glest bottenstryck.

Därefter synas tryckplåtarna för leveransen den 4. 6 1857 ha blivit omsedda och justerade, trycket har blivit bättre och den blå färgen har fått en dragning åt grönt, nyans i.

De båda följande tryckupplagorna levererade 8. 9 och 24. 10 1857 visa, vilka svårigheter som uppstodo, när auditör Scheutz övertagit frimärkstillverkningen. Trycket är suddigt och färgnyanserna variera, gråblå, ultramarin, grönbå (turkos) och svartaktigt gråblå (skifferblå).

Därefter synas tryckplåtarna ånyo ha blivit omsedda och justerade, och tryckupplagan den 28. 12 utvisar klart och tydligt tryck i mörkblå färg. Plåtfel förekomma i denna nyans endast sparsamt.

De båda sista upplagorna torde till största delen ha blivit uppbrända, och de ha i varje fall icke givit upphov till någon ytterligare nyans.

Plåtfelen äro mycket talrika och omfatta bl. a. ofullständigt tryck, vita fläckar i märkesbilden, skadade ramlinjer, hörn och siffror, skador å bokstäverna i texten, varigenom sådana förändringar som PYRA, FYBA, PYBA uppstått m. m.

Bild 8, "PYRA".

Av ostämplade 4 skill. b:co märken finnes i postmuseum ett 25 block på tunt papper, tillhörande någon av de första upplagorna. Vidare äro ett par fyrblock, en vertikal fyrstrip, en trestrip och några få par kända. Av stämplade känner man 1 fyrblock, 1 fyrstrip och några par.

N y t r y c k.

1868	I blå	tandning	14	ca	420	st
1868	II ljusblå	„	14		1.485	„
1885	blå	„	13		1.620	„

De båda nytrycken från 1868 äro mycket svåra att skilja, nr II är i allmänhet ljusare, men närmar sig ibland färgstyrkan i nr I.

Bild 9.

6 Skilling-banco.

Tunt papper.

- a. grå-svartgrå (8—5) 1855
- b. ljusgrå (4—3) 1855
- c. brunaktigt grå (6—4) 1855
- d. gråbrun (7—5) 1855

Medeltjockt papper.

- e. brunaktigt grå (5—3) 1857
- f. gråbrun (6—4) 1857

Av detta märke levererades följande tryckupplagor:

Tunt papper.

12.6	1855	117.600	st
20.6	1855	17.900	„
8.9	1855	57.800	„
29.12	1855	18.600	„
			<u>Summa</u>	211.900 st

Medeltjockt papper.

22.4	1857	8.100	st
24.10	1857	46.900	„
			<u>Summa</u>	55.000 st
			Summa	266.900 st.

Härav beräknas 205.800 st ha blivit försålda.

Den föreskrivna violetta färgen förekommer icke, utan den använda färgblandningen — berlinerblått och engelskt rött — har gjort märkena gråa. De olika nyanserna bero på blandningsförhållandena.

Åtgången blev ej så stor som beräknat, och under 1856 behövde ingen ny upplaga tryckas.

De båda första tryckupplagorna innehålla de grå nyanserna från mörkgrått till ljusgrått, varav den mörkgrå och särskilt den ljusgrå äro sällsyntare än den medelstarka.

De båda följande tryckupplagorna ge märken med brunaktig anstrykning. Särskilt nyans d, utpräglad gråbrun, är sällsynt, och den motsvarar sannolikt den fjärde ganska obetydliga tryckupplagan.

De båda tryckupplagorna på medeltjockt papper synas efter avstämplingarna att döma ej behövt tagas i bruk förrän i början av 1858. På grund av de små tryckupplagorna och den korta användningstiden äro 6 skill. b:co märken på medeltjockt papper betydligt sällsyntare än de på tunt papper.

Av 6 skill. b:co märket äro såsom förut nämnts några otandade exemplar kända i ljusgrå nyans och stämplade i Carlshamn i juni och juli 1856.

Plåtfelen vid denna valör förekomma mest vid siffrorna upptill i hörnen och vid texten nedtill men även på andra ställen.

Bild 10.

Av ostämplade 6 skill. b:co märken äro endast par, men inga större enheter kända, av stämplade 2 trestrip jämte ett ringa antal par.

N y t r y c k.

1868	I lilabrun	tandning 14	ca	420	st
1868	II brunaktigt lila	,,	14	1.485	,,
1885	lila	,,	13	1.620	,,

Bild 11.

8 Skilling-banco.

Tunt papper.

- a. orange-rödaktigt orange (8—4) 1855
- b. brunaktigt orange (7—4) 1855
- c. citrongul (5—4) 1856
- d. klargul (5—4) 1856
- e. matt olivaktigt gul (6—4) 1856

Medeltjockt papper.

- f. matt orangegul-mattgul (5—3) 1856
- g. orangegul (7—4) suddigt tryck 1857
- h. orange (7—4) klart tryck 1857

Av detta märke levererades följande tryckupplagor:

Tunt papper.

12.6	1855	192.800	st
18.6	1855	52.500	„
8.9	1855	95.400	„
29.12	1855	34.800	„
22.5	1856	24.200	„
		Summa	399.700	st

Medeltjockt papper.

6.12	1856	64.800	st
22.4	1857	249.700	„
8.9	1857	20.000	„
24.10	1857	54.600	„
		Summa	389.100	st
		Summa	788.800	st

Härav beräknas 718.100 exemplar ha blivit försålda.

Den första nyansen är orange till rödororange i klar färg. Det röda inslaget är ibland ganska utpräglat. Nyansen motsvarar den första tryckupplagan.

Nästa nyans är brunaktigt orange och något matt. Den motsvarar sannolikt den andra tryckupplagan.

De tre följande nyanserna med någon variation i gult motsvara de sista tryckupplagorna på tunt papper. De äro alla betydligt sällsyntare än de båda första.

Den första nyansen på medeltjockt papper är matt gulorange till mattgul och motsvarar sannolikt de båda första tryckupplagorna.

Nästa nyans är likartad orangegul-gul, men utmärker sig genom suddigt tryck liksom de samtida 4 skill. b:co märkena i ultramarina nyanser. Den motsvarar den 3:dje tryckupplagan.

Den sista nyansen är orange till rödaktigt orange med jämförelsevis klart tryck och ren färg. Sannolikt ha plåtarna blivit omsedda och justerade.

Av 8 skill. b:co märket äro 2 otandade exemplar kända, båda tillhörande nyans g och avstämplade Carlshamn 11. 2 1858.

Av ostämplade 8 skill. b:co märken äro några få par, men inga större enheter kända, av stämplade 1 trestrip och ett mindre antal par.

Plåtfelen äro vid denna valör ganska talrika. Särskilt karakteristiskt är att ringen över A i Åtta ofta upplösts i två punkter, så att inskriften blivit Åtta. Vidare har åttan i högra hörnet ibland fått 2 extra bågar utanför siffran, så att en "dubbelåtta" uppstått. Även andra plåtfel såsom vita fläckar i märkesbilden, skador i ramlinjerna, deformerade bokstäver och siffror m. m. förekomma.

Bild 12.

N y t r y c k.

1868	I	gulaktigt orange	tandning 14	ca	420	st
1868	II	matt orangegul-mattgul	„	14	1.476	„
1885		orangegul-gul	„	13	1.620	„

Bild 13.

24 Skilling-banco.

Tunt papper.

- a. mattröd (4—3) 1855
- b. orangeröd (8—5) 1855

Medeltjockt papper.

- c. tegelröd (8—5) ofta suddigt tryck 1856
- d. ljus orangeröd (4—3) 1857
- e. orangeröd-röd (8—5) suddigt tryck, vid kraftig färg med någon dragnig åt brunrött 1857

Av detta märke levererades följande tryckupplagor:

Tunt papper.

12. 6	1855	48.000	st
18. 6	1855	19.100	„
8. 9	1855	27.300	„
29. 12	1855	16.500	„
22. 5	1856	16.800	„
			<u>Summa</u>	127.700 st

Medeltjockt papper.

6. 12	1856	33.600	st	
22. 4	1857	6.500	„	
8. 9	1857	18.800	„	
24. 10	1857	45.200	„	
			<u>Summa</u>	104.100 st	Summa 231.800 st

Härav beräknas 174.150 st ha blivit försålda.

De båda första tryckupplagorna, som levererades före den 1 juli, innehålla de båda första nyanserna, de senare tryckupplagorna synas ha fått något starkare färg.

På det medeltjocka papperet tillhör nyans c den första tryckupplagan, nyans d den tredje och nyans e den fjärde. Denna sista synes ej ha tagits i bruk förrän i början av juni 1858 och torde till stor del ha blivit uppbränd. Obegagnad torde den vara okänd och även begagnad är den sällsynt.

Av obegagnade 24 skill. b:co märken äro några få par men inga större enheter kända, av stämplade 1 fyrstrip, 1 trestrip och ett mindre antal par.

Plåtfelen vid denna valör äro ganska talrika. Bland de mera framträdande kunna nämnas: bågar över högra 24, tjugo i stället för tjugu, eyra i stället för fyra och till och med dessa båda fel på samma märke, således tjugoeyra i stället för tjugufyra, skadade ramlinjer, defekta bokstäver och siffror m. m.

*Bild 14, bågar
över högra 24.*

N y t r y c k.

1868	I	högröd	tandning	14	ca	420	st
1868	II	röd		„	14	1.440	„
1885		röd		„	13	1.620	„

Bild 15.

1 Skilling-banco (svart lokalmärke).

Tunt papper.

- a. gråsvart (8—6) 1856
- b. svart (10—9) 1856

Medeltjockt papper.

- c. gråsvart (8—6) 1856
- d. svart (10—9) 1856

Av detta märke levererades följande tryckupplagor:

Tunt papper.

22.5 1856 135.000 st

Medeltjockt papper.

6.12 1856	78.100	st
1857—1861	ca 1.401.400	„
	Summa	1.479.500	st
		Summa ca	1.614.500 st

Såvitt bekant har hela antalet blivit förbrukat.

Båda nyanserna förekomma inom samma tryckupplaga. På tunt papper är märket mycket sällsyntare än på medeltjockt och förekommer på detta papper ytterst sparsamt i obegagnat skick.

Svarta lokalmärket var i bruk till den 31 december 1861. Som tidigare nämnts, blevo plåtarna från en viss tidpunkt förkoprade, varmed följde större hållbarhet. Plåtfelen äro emellertid icke ovanliga, men sannolikt härstamma de från den tidigare användningsperioden. Då lokalmärket i regel avstämplades med stjärnstämpel utan datum och årtal, kan man ej fastställa, när ett löst märke blivit använt. Ortstämplor förekomma likväl, ehuru sällsynt.

Bild 16,
stjärnstämpel.

Bild 17,
ortsstämpel.

N y t r y c k.

1868	I	gråsvart	tandning 14	ca	420	st
1868	II	„	„	14	1.512	„
1871		svart	„	14	900	„
1885		„	„	13	2.000	„

De båda nytrycken 1868 äro svåra att skilja från varandra, I är dock något ljusare.

Litteratur. Sveriges Frankotecken 1855—1905, minneskrift vid de svenska frimärkenas 50 års jubileum, utgiven av Sveriges Filatellstförening

Sveriges Filatellstförenings handbok av år 1936

„ „ „ „ „ 1946

Skilling-Banco frimärkena, festskrift med anledning av sjuttiofemårsminnet av frimärkenas införande i Sverige av Hj. Olsson och Nils Strandell

Meddelande från Postmuseum nr 12 av år 1930

Skilling-Banco frimärkena av Nils Westberg S. F. T. 1941

Skilling-Bancofrimärkena av Hugo Olsson och F. Benzinger av år 1950 (även på engelska)